

Utlåtande 2016:140 RI (Dnr 106-2017/2015)

Demokratisäkra stöd till föreningar

Motion (2015:87) av Johanna Sjö (M)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motion (2015:87) av Johanna Sjö (M) om demokratisäkra stöd till föreningar anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård anför följande.

Ärendet

Johanna Sjö (M) framhåller i en motion till kommunfullmäktige att flera personer från Stockholm under det senaste året valt att ansluta sig till Daesh och deras verksamheter i Syrien och i andra delar av Mellanöstern. Johanna Sjö anser att det är viktigt att staden uppmuntrar de föreningar som vill minska rekryteringen av extremister, men att det samtidigt är viktigt att staden inte stödjer de föreningar som bidrar till extremism. Motionären föreslår därför att föreningsbidragen i Stockholms stad ska demokratisäkras. Med det menas att staden inte ska ge bidrag till verksamheter som har koppling till extremism, terrorism eller har ett våldsbejakande synsätt. Förslaget rör kontantbidrag såväl som föreningarnas tillgång till lokaler. Beviljat stöd som strider mot dessa principer ska, enligt motionärens förslag, dras tillbaka.

Vidare anser Johanna Sjö att det är viktigt att staden i samverkan med polis och civilsamhälle har vägar att kanalisera människors oro och misstankar kring våldsamma extremister och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande:

- att dra in stöd till föreningar som har kopplingar till extremism, terrorism eller på annat sätt våldsbejakande extremism.
- att tillsammans med polisen och civilsamhället utveckla befintlig telefonlinje för avhoppade extremister till att även omfatta dem som trakasseras av våldsamma extremister.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret delar motionärens intentioner om att stadens medel aldrig ska användas för våldsbejakande eller icke-demokratiska syften och framhåller att i Riktlinjer för stadens arbete mot våldsbejakande extremism slås fast att föreningar som uppmuntrar till våldsbejakande extremism ska fråntas all typ av stöd i den mån de har sådant. Vidare tydliggör riktlinjerna att inget stöd i form av ekonomiska bidrag ska tilldelas en aktör som inte står bakom den demokratiska rättstatens principer, de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män.

Arbetsmarknadsnämnden anser att de förslag som presenteras i motionen ingår i de stadsövergripande riktlinjerna för Stockholms stads trygghetsprogram som antogs av kommunstyrelsen i april 2016, och där även arbetet mot våldsbejakande extremism ingår.

Idrottsnämnden delar motionärens syn att det är viktigt att stadens föreningsliv baseras på en demokratisk grund och framhåller att det i reglerna för föreningsstöd finns tydliga skrivningar om på vilka grunder en förening ska vara uppbyggd och vad som inte accepteras.

Kulturnämnden delar den oro för våldsbejakande extremism som motionen ger uttryck för och har under det senaste året skärpt uppmärksamheten och rutinerna för att förhindra att egna eller av kulturnämnden stödda kulturarrangemang ska utnyttjas för våldsbejakande eller odemokratiska syften.

Socialnämnden delar motionärens uppfattning och redogör i sitt remissvar för det arbete staden och nämnden gör med den inriktning som motionären efterfrågar.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd delar motionärens uppfattning att det är av största vikt att föreningsbidrag främjar demokrati och motverkar extremism samt konstaterar att det framgår av förvaltningens riktlinjer för föreningsbidrag

att endast verksamheter som genomsyras av de demokratiska värderingar som råder i samhället kan beviljas bidrag.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd delar motionärens uppfattning att det är av största vikt att föreningsbidrag främjar demokrati och motverkar extremism.

Södermalms stadsdelsnämnd delar motionens förslag om att demokratisäkra föreningsstöd inom staden. Nämndens framtagna rutiner för föreningsbidrag är en del i detta arbete.

Mina synpunkter

Jag delar motionens intentioner om att stadens medel aldrig ska användas för våldsbejakande eller icke-demokratiska syften och välkomnar förslag till ökad granskning och förbättring av stadens verksamheter.

Staden har ett stort ansvar för att följa upp och utvärdera de bidrag som ges. Skattemedel ska aldrig utgå till föreningar som inte stöder demokrati och mänskliga rättigheter. Bidrag ska följas upp noggrant och utvärderas av den bidragsgivande nämnden. I samband med beslut om bidrag ska en plan för uppföljning göras.

Jag välkomnar ytterligare åtgärder som behöver vidtas för att förbättra bidragsgivning och uppföljning. Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm har i sin rapport *Stad i Samverkan – Stockholms stad och civilsamhället* föreslagit att staden ska utarbeta stadsövergripande riktlinjer för hur Stockholms stad ska fördela bidrag till civilsamhället. En utredning har tillsatts som bland annat analyserar hur krav kring demokratiska principer kan tillämpas under ansökningsprocessen.

I stadens riktlinjer mot våldsbejakande extremism som antogs av kommunfullmäktige i maj 2016 står tydligt uttalat att föreningar som uppmuntrar till våldsbejakande extremism ska fråntas all typ av stöd i den mån de har sådant. Vidare tydliggör riktlinjerna att inget stöd i form av ekonomiska bidrag ska tilldelas en aktör som inte står bakom den demokratiska rättsstatens principer, de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män.

De bidragsgivande nämnderna kan utifrån kommunfullmäktiges reglemente precisera riktlinjer och kriterier för bidragsgivningen. Samtliga remissinstanser som har i uppdrag att fördela stöd till föreningar har antagit riktlinjer som möjliggör ytterligare demokratisäkring och granskning av föreningsstöd. I Södermalms riktlinjer framgår exempelvis att bidrag kan ges till verksamheter som är förenliga med stadsdelsnämndens mål och inriktning, att verksamheterna ska främja jämställdhet, delaktighet, lika rättigheter och

folkhälsa och därtill också genomsyras av demokratiska värderingar. För att en förening över huvud taget ska komma i fråga för bidrag ställs formella krav på att föreningen har en demokratisk uppbyggnad.

I socialnämndens riktlinjer framgår att en förutsättning för att en förening ska beviljas bidrag är att den genomsyras av demokratiska värderingar samt har en inriktning i principiella frågor som mänskliga rättigheter, diskriminering och jämställdhet som är i linje med stadens policy. Socialnämnden kommer därtill att se över sina riktlinjer och rutiner med anledning av formuleringarna i stadens riktlinjer mot våldsbejakande extremism. Därefter kommer ställning tas till om det finns anledning att revidera några av nämndens riktlinjer och rutiner.

Gällande motionärens krav på utveckling av stödtelefonen som drivs av den nationelle samordnaren mot våldsbejakande extremism, i samarbete med Röda Korset, är det en fråga som staden inte har direkt rådighet över. Det är möjligt att telefonlinjens funktion bör utvecklas men detta ligger inte främst under stadens ansvar. Som remissinstanserna framhåller är det i första hand polisens uppgift att hantera ärenden där personer har drabbats av brott. Det kan dock finnas ett behov hos brottsutsatta att få råd och stöd i sin situation från en annan aktör än polismyndigheten och jag anser att det är viktigt att den typen av stöd erbjuds.

Ett gott samarbete med civilsamhället är en förutsättning inom många av stadens verksamheter, framförallt när det gäller stöd till våra mest utsatta grupper. Föreningsstöd är ett viktigt verktyg för att främja ett långsiktigt demokratiarbete i samhället. Det är således av största vikt att regelverket kring stadens föreningsstöd är transparent och rättssäkert och att bidrag följs upp och utvärderas kontinuerligt.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2015:87) av Johanna Sjö (M) om demokratisäkra stöd till föreningar

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet Joakim Larsson (M) och borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2015:87) av Johanna Sjö (M) om att demokratisäkra stöd till föreningar bifalls.
2. Därutöver anfördes följande.

Precis lika viktigt som det är att staden uppmuntrar de föreningar som vill bidra till att minska rekryteringen av extremister är det att inte stödja de föreningar som bidrar till att uppvigla till extremism. Alliansen vill därför att föreningsbidragen i Stockholms stad, oavsett inom vilket område föreningen verkar, ska demokratisäkras. Stockholms stad ska inte ge bidrag till verksamheter som har kopplingar till extremism, terrorism eller på annat sätt våldsbejakande synsätt. Därmed bör staden också dra in stödet till de föreningar som bjuder in personer med kopplingar till terrorism eller annan snarlik verksamhet. Det gäller både kontantbidrag och möjligheten att låna eller hyra lokaler.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2015:87) av Johanna Sjö (M) om demokratisäkra stöd till föreningar anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 14 september 2016

På kommunstyrelsens vägnar:
K A R I N W A N N G Å R D

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Joakim Larsson, Cecilia Brinck, Dennis Wedin, Johanna Sjö och Markus Nordström (alla M) och Lotta Edholm (L) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Erik Slottnér (KD) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Johanna Sjö (M) framhåller i en motion till kommunfullmäktige att flera personer från Stockholm under det senaste året valt att ansluta sig till Daesh och deras verksamheter i Syrien och i andra delar av Mellanöstern. Johanna Sjö anser att det är viktigt att staden uppmuntrar de föreningar som vill minska rekryteringen av extremister, men att det samtidigt är viktigt att staden inte stödjer de föreningar som bidrar till extremism. Motionären föreslår därför att föreningsbidragen i Stockholms stad ska demokratisäckras. Med det menas att staden inte ska ge bidrag till verksamheter som har koppling till extremism, terrorism eller innehar ett våldsbejakande synsätt. Förslaget rör kontantbidrag såväl som föreningsarnas tillgång till lokaler. Beviljat stöd som strider mot dessa principer ska, enligt motionärens förslag, dras tillbaka.

Vidare anser Johanna Sjö att det är viktigt att staden i samverkan med polis och civilsamhälle har vägar att kanalisera människors oro och misstankar kring våldsamma extremister.

Johanna Sjö föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande:

- att dra in stöd till föreningar som har kopplingar till extremism, terrorism eller på annat sätt våldsbejakande extremism.
- att tillsammans med polisen och civilsamhället utveckla befintlig telefonlinje för avhoppade extremister till att även omfatta dem som trakasseras av våldsamma extremister.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 26 maj 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret instämmer i att våldsbejakande extremism utgör ett påtagligt hot mot människor och det öppna samhället. Ett väl samordnat och tydligt agerande

mot den våldsbejakande extremismen är en prioriterad fråga i Stockholms stad.

Stadsledningskontoret delar motionärens intentioner om att stadens medel aldrig ska användas för våldsbejakande eller icke-demokratiska syften. Flera av stadens nämnder har, utifrån kommunfullmäktiges reglemente, i uppgift att lämna bidrag till föreningar. Syftet med bidragsgivningen är att understödja kulturella och sociala verksamheter för barn, ungdomar och äldre, medverka till demokratisk fostran, idrottsutveckling och att främja folkhälsan. Nämnderna kan utifrån kommunfullmäktiges reglemente precisera riktlinjer och kriterier för bidragsgivningen. Av de inkomna remissvaren framgår att samtliga remissinstanser som har i uppdrag att fördela stöd till föreningar uppger att de i dagsläget har antagit nämndspecifika riktlinjer som möjliggör ytterligare demokratisering och granskning av föreningsstöd.

Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm har i sin rapport *Stad i Samverkan – Stockholms stad och civilsamhället* föreslagit att staden ska utarbeta stadsövergripande riktlinjer för hur

Stockholms stad ska fördela bidrag till civilsamhället (åtgärdsförslag 4.2.1). En utredning har tillsatts som bland annat analyserar hur krav kring demokratiska principer kan tillämpas under ansökningsprocessen.

Tillägget till Stockholms stads trygghets- och säkerhetsprogram *Riktlinjer för stadens arbete mot våldsbejakande extremism* antogs av kommunfullmäktige den 16 maj 2016 och slår fast att föreningar som uppmuntrar till våldsbejakande extremism ska framtas all typ av stöd i den mån de har sådant. Vidare tydliggör riktlinjerna att inget stöd i form av ekonomiska bidrag ska tilldelas en aktör som inte står bakom den demokratiska rättstatens principer, de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män. Kommunstyrelsen kommer därför i samverkan med andra aktörer att inrätta ett Kunskapshus i Stockholms stad i enlighet med den nationella samordnarens strategiska handlingsplan. Ett av Kunskapshusets grundläggande uppdrag är att vara en ingång för olika typer av frågor för att möta behov från såväl anhöriga, avhoppare, och övriga individer. Kunskapshuset ska inte bedriva någon egen operativ verksamhet utan kanalisera ärenden vidare till lämpliga mottagare inom kommunen och andra samverkansaktörer. Personer som har trakasserats av våldsamma extremister är att betrakta som brottsoffer och kommer vid en kontakt med Kunskapshusets telefonlinje i normalfallet kanaliseras till polis för brottsanmälan och till berörd stadsdelsförvaltning för det psykosociala omhändertagandet av brottsoffer.

Motion (2015:87) av Johanna Sjö (M) om demokratisäkra stöd till föreningar anses besvarad med hänvisning till vad som har sagts i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 17 maj 2016 att skrivelsen besvaras med hänvisning till tjänsteutlåtandet.

Reservation anfördes av Johanna Sjö m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 4 maj 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Arbetsmarknadsförvaltningen har tagit del av motionen och dess förslag. Arbetsmarknadsnämnden har inte i uppdrag att betala ut stöd till föreningar eller liknande verksamheter och har därmed inte ingående kunskap om hur stadens hantering av föreningsbidrag fungerar. Förvaltningen framhåller ändå att det är angeläget att föreningsbidrag inte går till verksamhet som uppmuntrar till våldsbejakande extremism. Förvaltningen anser dock att de förslag som presenteras i motionen ingår i de stadsövergripande riktlinjerna för Stockholms stads trygghetsprogram som antogs av kommunstyrelsen i april 2016, och där även arbetet mot våldsbejakande extremism ingår. I riktlinjerna presenteras dels att föreningsbidrag inte ska ges till verksamheter som har kopplingar till våldsbejakande extremism och dels att personer som drabbats av våldsbejakande extremism ska erbjudas insatser enligt samma principer som andra brottsoffer. Med hänvisning till detta anser förvaltningen att de frågeställningar som presenterats i motionen är besvarade.

Förvaltningen kommer framledes att vara delaktig i arbetet mot våldsbejakande extremism i enlighet med de uppdrag som kommunstyrelsen ålagt arbetsmarknadsnämnden genom riktlinjerna. Kommunstyrelsen framhåller i riktlinjerna för stadens arbete mot våldsbejakande extremism att ett Stockholm som håller samman minskar extremismens grogrund och är själva förutsättningen för ett stadsövergripande arbete. Det förebyggande arbetet kräver samverkan med civilsamhället men det kräver också samarbete mellan olika delar i staden samt relevanta myndigheter. Arbetsmarknadsförvaltningen anser att förvaltningen har en viktig roll i detta arbete dels genom att erbjuda stockholmarna möjlighet till utbildning för att stärka deras ställning på arbetsmarknaden och dels genom arbetsintegrerande insatser inom Jobbtorg Stockholm. Utbildning och sysselsättning är enligt förvaltningen viktiga delar i att skapa ett hållbart och sammanhållet Stockholm. Detta är i linje med de riktlinjer som antogs av kommunstyrelsen i april 2016 avseende stadens arbete mot våldsbejakande extremism.

Idrottsnämnden

Idrottsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 21 juni 2016 följande.

Som svar på remissen hänvisar förvaltningen till tjänsteutlåtandet.

Reservation anfördes av Bo Sundin (M), Daniele Fava (L) samt Mikael Valier (KD), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Mathias Mellgren (C) som instämde i förslag till

beslut anfört av Bo Sundin (M), Daniele Fava (L) samt Mikael Valier (KD).

Idrottsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 30 maj 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar motionärens syn att det är viktigt att stadens föreningsliv baseras på en demokratisk grund. Därför finns det i det reglerna för föreningsstöd tydliga skrivningar om på vilka grunder en förening ska vara uppbyggd och vad som inte accepteras. *"En förening ska vara uppbyggd och fungera enligt demokratiska principer. I stadgarna (godkända och antagna på föreningens års-möte) ska framgå att alla som instämmer i föreningens målsättningar äger rätt till medlemskap. Det får inte bedrivas verksamhet som främjar våld eller rasism. Inte heller får det stimuleras till bruk av alkohol eller droger."*

Förvaltningen anser att dessa formuleringar ger det stöd som behövs för att berörda anställda ska kunna följa upp, granska och eventuellt neka föreningar stöd i form av kontanta medel eller lokaler.

Förvaltningen följer upp många föreningars verksamhet. Det är däremot svårt att följa alla föreningar. De flesta idrottsföreningar agerar inom ramen för Riksidrottsförbundets stadgar och styrdokument. Det är därför inte särskilt sannolikt att någon av dem skulle kunna vara aktuella i de sammanhang som motionen tar upp.

De föreningar som framför allt bedöms vara aktuella är de föreningar som inte finns i nämndens idrottsanläggningar. Det kan vara kulturföreningar, etniska föreningar eller andra föreningar med relativt nischad verksamhet för barn och ungdomar. Ofta har dessa en egen lokal som de använder för sin verksamhet. Det gör att det är svårare att kontrollera dessa föreningars verksamhet.

Föreningslivet är och ska vara fritt. Det är en viktig princip i ett demokratiskt samhälle. Det innebär att stat och kommun inte kontrollerar verksamheten. Om en förening vill uppbära offentliga bidrag måste den däremot uppfylla de uppställda villkoren. Med detta följer en möjlighet för kommunen att kontrollera verksamheten. I praktiken görs detta med stickprov. En dold icke-demokratisk del i en i övrigt demokratisk verksamhet blir då svår för kommunen att upptäcka.

Idrottsförvaltningen har vid ett fåtal tillfällen de senaste åren samagerat med, eller informerats av, kulturförvaltningen om en möteslokalsbokning har kunnat antas innebära risk för lagbrott eller våldsbejakande inslag. Även i dessa fall har reglerna för lokalbokning upplevts som tillräckliga för att hantera situationen på ett korrekt sätt. Den aktuella regeln lyder: *"Förvaltningen äger rätt att neka bokningsförfrågan om det på sannolika grunder kan antas att denna kan medföra allvarligare ordningsstörningar eller olaglig handling i eller invid lokalen. Om bokning redan gjorts, har förvaltningen rätt att när som helst, av samma orsaker häva bokningen. Kunden har inte rätt till ersättning i sådana fall."*

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 8 mars 2016 följande.

- Att översända men icke åberopa förvaltningens förslag till beslut.
- Att därutöver anföra.

Det är av yttersta vikt att värna det fria ordet, ett arbete kulturförvaltningen gör mycket väl. I övrigt hänvisar vi till stadens arbete mot våldsbejakande extremism och framtagandet av tillhörande riktlinjer till Stockholms stads trygghets- och säkerhetsprogram.

Reservation anfördes av Rasmus Jonlund m.fl. (alla L) med ersättaryttrande av Ulf Lönnberg (KD) som föreslår att kulturnämnden beslutar enligt kulturförvaltningens förslag.

Reservation anfördes av Kristina Lutz m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 15 februari 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Inledning

Kulturförvaltningen delar den oro för våldsbejakande extremism som motionen ger uttryck för och har under det senaste året skärpt uppmärksamheten och rutinerna för att förhindra att egna eller av kulturnämnden stödda kulturarrangemang ska utnyttjas för våldsbejakande eller odemokratiska syften. Som exempel på detta kan nämnas:

- En nära dialog med de lokalförvaltande organisationerna om lokalupplåtelse som inte uppfyller kraven på demokratiska möten och den lokala ordningsstadgan.
- Säkerhetsutbildning för personalen inom kulturförvaltningen.
- Etablerade och tydliga kanaler till polisen och säkerhetspolisen.
- Systematisk riskbedömning vid offentliga arrangemang i samverkan med producenter.
- Skärpt uppmärksamhet vid beredning av ansökningar om kulturstöd.
- Samarbete med lokalt verksamma organisationer.

Förvaltningens huvuduppdrag, att arbeta för demokrati och yttrandefrihet, innebär samtidigt att det måste finnas en acceptans för åsikter som kan verka provocerande men ändå inte strider mot lagen. Att bedöma den saken kan vara problematiskt, särskilt när det gäller slutna förenings- eller nätverksmöten i kommunalt stödda möteslokaler. Det handlar både om att skaffa sig kunskap om när och var riskbedömda möten äger rum och var gränsen för eventuella lagöverträdelser går.

När det handlar om rekrytering till extrema och våldsbejakande grupper så sker den sannolikt i slutna former som kan vara svåra att upptäcka både för lokalhållaren, till exempel en allmän samlingslokal eller skola, och den stödgivande kommunala förvaltningen. Kulturförvaltningen har ett allt tätare samarbete med

utbildningsförvaltningen och idrottsförvaltningen kring utbudet av föreningslokaler och inom den ramen bör även frågan om gemensamma riktlinjer för och bedömningar av lokalupplåtelse föras.

Kulturförvaltningen har även en nära dialog med lokalförvaltande organisationer och studieförbund för att identifiera riskfaktorer och förhindra möten med koppling till våldsbejakande extremism, till exempel rekryteringskampanjer. Det arbetet kommer att förstärkas under 2016.

Förslag 1

Föreningsbidragen i Stockholm stad demokratisäkras genom att stödet dras in till föreningar som har kopplingar till extremism, terrorism eller på annat sätt våldsbejakande synsätt.

Kulturförvaltningen delar motionens uppfattning. Målsättningen bör även vara att förvaltningar och bolag samordnar sina riktlinjer för föreningsstöd och lokalupplåtelse samt får tillgång till snabb och sakkunnig juridisk hjälp från staden när det uppstår tolkningssituationer.

Förslag 2

Utveckla den befintliga telefonlinjen för avhoppade extremister

Kulturförvaltningen delar motionens förslag att polisen och civilsamhället ska utveckla den befintliga telefonlinjen för avhoppade extremister till att även omfatta dem som trakasseras av våldsamma extremister.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 17 maj 2016 följande.

1. Socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Socialnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 13 april 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar motionärens uppfattning om att det är av yttersta vikt inte bara att stödja verksamheter som utgör motkrafter till den våldsbejakande extremismen utan att även säkra att stadens bidrag inte används i våldsbejakande syften. Precis som civilsamhället utgör en central del av det demokratiska samhället så finns det organisationer och grupperingar vars mål är att radera demokratins byggstenar och tilliten mellan människor.

Nya riktlinjer för stadens arbete mot våldsbejakande extremism

Det pågår ett arbete i staden med den inriktning som motionären efterfrågar. Samtliga partier i kommunstyrelsen förutom Kristdemokraterna har enats om ett förslag på

riktlinjer för stadens arbete mot våldsbejakande extremism (dnr 155-943/2015). Slutligt beslut fattas av kommunfullmäktige. I riktlinjerna tydliggörs inriktning, ansvarsfördelning och uppgifter för stadens arbete mot våldsbejakande extremism. När det gäller föreningsbidrag så anger riktlinjerna att:

- inga bidrag ska ges till en aktör som inte står bakom den demokratiska rättstatens principer, mänskliga rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män.
- föreningar som uppmuntrar till våldsbejakande extremism ska fråntas all typ av eventuellt stöd.
- bidrag ska noggrant följas upp och utvärderas av den bidragsgivande nämnden. I samband med beslut om bidrag ska det finnas en plan för uppföljning.

Socialnämndens bidrag till ideella föreningar

Socialnämnden beviljar, främst genom sitt organisations- och föreningsutskott, bidrag till ideella föreningar som kompletterar stadens sociala insatser. Bidragsgivningen utgår ifrån riktlinjer som beslutas av socialnämnden (dnr 3.1-103/2013). En förutsättning för att en förening ska beviljas bidrag är att den genomsyras av demokratiska värderingar samt har en inriktning i principiella frågor som mänskliga rättigheter, diskriminering och jämställdhet som är i linje med stadens policy.

Riktlinjerna anger vidare att förvaltningen får granska föreningens användande av bidraget och initiera såväl ekonomisk- som verksamhetsrevision. Om det efter beslutet visar sig att föreningen inte uppfyller något av villkoren får förvaltningen hålla inne, stoppa eller återkräva bidraget. Förvaltningen har kontinuerligt kontakt med de föreningar som får bidrag och granskar att de lever upp till kraven.

Förvaltningen anser att det är viktigt att inte slå sig till ro med befintliga arbetssätt utan att vara öppen för eventuella nya rutiner för att säkra att bidrag inte ges till föreningar med kopplingar till våldsbejakande extrema rörelser. Förvaltningen kommer efter beslut i kommunfullmäktige att ta del av de nya riktlinjerna för stadens arbete mot våldsbejakande extremism och efter det ta ställning till om det finns anledning att revidera några av nämndens riktlinjer och rutiner.

Telefonlinje för att förebygga våldsbejakande extremism

Det har i kontakter med Moderaternas partikansli framkommit att det är den nationella stödtelefon som Röda korset driver på uppdrag av den Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism som motionären syftar på. Stödtelefonen vänder sig främst till anhöriga eller andra som kommer i kontakt med någon som kan vara på väg att ansluta sig till extremistiska miljöer. Även företrädare för kommuner, organisationer och myndigheter kan vända sig till stödtelefonen för att få information, rådgivning och stöd. Målet är att stödtelefonen ska fungera förebyggande, genom att få kännedom om potentiella riskindivider redan vid omgivningens tidiga misstankar.

Motionären föreslår att staden ska verka för att stödtelefonen utvidgas till att omfatta personer som själva drabbas av våldsbejakande extremism. Då en person

drabbats av brott kopplat till våldsbejakande extremism är det polisens uppgift att utreda själva brottet. Det kan även finnas ett behov hos brottsutsatta personer att få råd och stöd i sin situation från en annan aktör än polismyndigheten. Förvaltningen anser dock att uppgiften att stödja dem som utsatts för brott inte ska ligga på stödtelefonen. Den telefonlinje som drivs av Röda korset bör behålla sin nuvarande inriktning att förebygga att personer radikaliseras och ansluter sig till extrema rörelser. Därför bör telefonlinjens målgrupp också fortsatt vara anhöriga och andra som kommer i kontakt med personer som visar tecken på radikaliserings.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 maj 2016 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 14 april 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar motionärens uppfattning att det är av största vikt att föreningsbidrag främjar demokrati och motverkar extremism. Det framgår av förvaltningens riktlinjer för föreningsbidrag att endast verksamheter som genomförs av de demokratiska värderingar som råder i samhället kan beviljas bidrag. Föreningarna ska ha antagna stadgar som visar att de har en demokratisk uppbyggnad och en inriktning som ligger i linje med stadens policy i principiella frågor som bygger på jämställdhet, jämlikhet, tillgänglighet samt frihet från våld och diskriminering. De verksamheter för vilka bidrag beviljas ska främja jämställdhet, delaktighet, lika rättigheter och folkhälsa.

Förvaltningen anser att staden bör samverka med den nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism och fortsätta att på olika sätt sprida information om den stödtelefon som drivs av Röda Korset på uppdrag av samordnaren. Stödlinjen kan användas av alla som känner oro för att någon person dras till våldsbejakande extremistiska organisationer, eller redan är med i en sådan organisation. Stödlinjen vänder sig både till närstående och professionella, exempelvis skolpersonal och socialsekreterare.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden lämnar detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 maj 2016 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som

svar på remissen.

Reservation anfördes av Ole-Jörgen Persson m.fl. (alla M) och Bengt Porseby (L) till förmån för eget förslag med lydelsen ”Stadsdelsnämnden tillstyrker motionen”.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 11 april 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Vad gäller motionärens förslag avseende att dra in stöd till föreningar som har koppling till extremism, terrorism eller på annat sätt våldsbejakande synsätt så delar förvaltningen motionärens uppfattning att det är av största vikt att föreningsbidrag främjar demokrati och motverkar extremism. Det framgår av förvaltningens riktlinjer för föreningsbidrag att endast verksamheter som har anknytning till nämndens ansvarsområde kan beviljas bidrag. Vid behov kan förvaltningen komma att begära in dokumentation som styrker att föreningen har haft de kostnader som de har sökt för. I det fall en förening inte inkommer med denna dokumentation kan beslut om återbetalning fattas, vilket har skett vid något enstaka fall under 2016. I riktlinjerna anges att stadsdelens övergripande målsättning med föreningsbidraget är:

- Att öka jämställdheten i stadsdelen.
- Att öka kulturella evenemang.
- Att det bedrivs öppen verksamhet för barn och ungdomar som främjar

jämlika uppväxtvillkor för unga och där de kan få vara mer delaktiga i utvecklingen av sitt närområde och i formandet av mötesplatser.

Grunden för arbetet mot våldsbejakande extremism handlar om att värna det demokratiska samhället och att mänskliga rättigheter stärks. I en demokrati har alla människor rätt att uttrycka sina politiska synsätt och uppfattningar, även sådana som kan anses vara obekväma. Föreningar vars handlingar står i strid med demokratins grundläggande spelregler ska inte accepteras och ska således inte ges föreningsstöd. Föreningsstöd ska vara ett viktigt verktyg för att främja ett långsiktigt demokratiarbete i samhället.

Avseende motionärens förslag att kommunstyrelsen tillsammans med polisen och civilsamhället ska utveckla befintlig telefonlinje för avhoppade extremister till att även omfatta dem som trakasseras av våldsamma extremister så anser förvaltningen att det är viktigt att öka kunskapen om våldsbejakande extremism och utveckla samarbetet med andra myndigheter och civila samhället för att kunna erbjuda drabbade av extremism och andra former av intolerans rätt stöd och trygghet. Redan idag kan drabbade av extremism kontakta nationella stödtelefonen för att få information och vägledning. Förvaltningen anser att staden bör samverka med den nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism och fortsätta att på olika sätt sprida information om stödtelefonen. Stödlinjen kan användas av alla som känner oro för att någon person dras till våldsbejakande extremistiska organisationer, eller redan är med

i en sådan organisation. Stödlinjen vänder sig både till närstående och professionella, exempelvis skolpersonal och socialsekreterare.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 maj 2016 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 april 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Södermalms stadsdelsnämnd antog den 22 oktober 2015 rutiner för föreningsbidrag (dnr 165-2015-1.1).

Södermalms stadsdelsnämnds stöd till ideella föreningar syftar till att stärka den ideella sektorns förutsättningar att erbjuda aktiviteter och verksamheter av god kvalitet. Verksamhetens innehåll ska innebära en förstärkning av nämndens verksamhet och ha ett förebyggande och/eller individstödande socialt arbete. Bidrag kan ges till verksamheter som är förenliga med stadsdelsnämndens mål och inriktning. En förutsättning är att verksamheterna är lokalt anknutna, individinriktade och inte vinstdrivande. Verksamheterna ska främja jämställdhet, delaktighet, lika rättigheter och folkhälsa. Verksamheterna ska också genomsyras av de demokratiska värderingar som råder i samhället. Ett formellt krav som måste vara uppfyllt för att en förening ska komma i fråga för bidrag är att den har antagna stadgar som visar att föreningen har en demokratisk uppbyggnad.

Förvaltningen delar motionens förslag om att demokratisäkra föreningsstöd inom staden. Nämndens framtagna rutiner för föreningsbidrag är en del i detta arbete.

Det har i kontakter med socialförvaltningen framkommit att det är den nationella stödtelefon som Röda korset driver på uppdrag av den Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism som motionären syftar på. Stödtelefonen vänder sig främst till anhöriga eller andra som kommer i kontakt med någon som kan vara på väg att ansluta sig till extremistiska miljöer. Även företrädare för kommuner, organisationer och myndigheter kan vända sig till stödtelefonen för att få information, rådgivning och stöd. Målet är att stödtelefonen ska fungera förebyggande, genom att omgivningen i ett tidigt skede får kännedom om potentiella riskindivider.

Motionären föreslår att staden ska verka för att stödtelefonen utvidgas till att omfatta personer som själva drabbas av våldsbejakande extremism. Då en person drabbats av brott som är kopplat till våldsbejakande extremism är det polisens uppgift att utreda själva brottet. Det kan även finnas ett behov hos brottsutsatta personer att få råd och stöd i sin situation från en annan aktör än polismyndigheten. Förvaltningen anser inte att uppgiften att stödja de som utsatts för brott ska ligga på stödtelefonen. Den telefonlinje som drivs av Röda korset bör behålla sin nuvarande inriktning att förebygga att personer radikaliseras och ansluter sig till extrema rörelser. Därför bör telefonlinjens målgrupp också fortsatt vara anhöriga och andra som kommer i kontakt med personer som visar tecken på radikalisering.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservationer m.m.

Arbetsmarknadsnämnden

Reservation anfördes av Johanna Sjö m.fl. (alla M) enligt följande.

Att bifalla motionen (2015:87) av Johanna Sjö om demokratisäkra stöd till föreningar

Att därutöver anföras följande;

Precis lika viktigt som det är att staden uppmuntrar de föreningar som vill bidra till att minska rekryteringen av extremister är det att inte stödja de föreningar som bidrar till att uppvigla till extremism. Moderaterna vill därför att föreningsbidragen i Stockholm stad, oavsett inom vilket område föreningen verkar, ska demokratisäkras. Stockholms stad ska inte ge bidrag till verksamheter som har kopplingar till extremism, terrorism eller på annat sätt våldsbejakande synsätt. Därmed bör staden också dra in stödet till de föreningar som bjuder in personer med kopplingar till terrorism eller annan snarlik verksamhet. Det gäller både kontantbidrag men också möjligheten att låna eller hyra lokaler.

Idrottsnämnden

Reservation anfördes av Bo Sundin (M), Daniele Fava (L) samt Mikael Valier (KD) enligt följande.

Precis lika viktigt som det är att staden uppmuntrar de föreningar som vill bidra till att minska rekryteringen av extremister är det att inte stödja de föreningar som bidrar till att uppvigla till extremism. Vi vill därför att föreningsbidragen i Stockholm stad, oavsett inom vilket område föreningen verkar, ska demokratisäkras. Stockholms stad ska inte ge bidrag till verksamheter som har kopplingar till extremism, terrorism eller på annat sätt våldsbejakande synsätt. Därmed ska staden också dra in stödet till de föreningar som bjuder in personer med kopplingar till terrorism eller annan snarlik verksamhet. Det gäller både kontantbidrag men också möjligheten att använda våra anläggningar.

Kulturnämnden

Reservation anfördes av Kristina Lutz m.fl. (alla M) enligt följande.

- Att tillstyrka motionen

- Att därutöver anföra:

Under det senaste året har flera personer från Stockholm valt att åka iväg för att ansluta sig till Daesh och deras verksamheter i Syrien och andra delar av Mellanöstern. Rekryteringen av våldsamma extremister sker i mångt och mycket inom sociala nätverk och även inom föreningsverksamheter.

Kulturnämnden har ett viktigt uppdrag i att värna demokrati, yttrandefrihet och ett öppet samhälle. I uppdraget ingår även att motverka odemokratiska krafter och därför är det viktigt att staden har tydliga kriterier som de föreningar som ska beviljas kommunalt stöd måste följa. Vi vill att föreningsbidragen i Stockholms stad, oavsett inom vilket område föreningen verkar, ska demokratisäkras.

Stockholms stad ska inte ge bidrag till verksamheter som har kopplingar till extremism, terrorism eller på annat sätt våldbejakande synsätt. Därmed bör staden också dra in stödet till de föreningar som bjuder in personer med kopplingar till terrorism eller annan snarlik verksamhet. Det gäller både kontantbidrag men också möjligheten att låna eller hyra lokaler. Vi noterar med stor tillfredsställelse att kulturförvaltningen ställer sig bakom ambitionerna i motionen, det är ett viktigt steg på vägen. Vi hade dock gärna sett att den rödgrönrosa majoriteten tar frågan på större allvar och yrkar på att motionen tillstyrks i dess helhet.